

Handreiking

Open blijven Algemene Voorzieningen* voor besloten en georganiseerde bijeenkomsten t.b.v.:

- **Laagdrempelige ontmoeting voor kwetsbare mensen**
- **Vangnet-functie: voorkomen van crisis en bereiken moeilijk-bereikbare doelgroepen**

*Toelichting Algemene Voorzieningen in deel 2 van dit document

Deze handreiking is ontwikkeld door MIND Landelijk Platform in samenspraak met de Vereniging Nederlandse Gemeenten, Valente en Sociaal Werk Nederland. De handreiking is voorsnog geldig tot 19 januari 2021

Algemene voorzieningen hebben de functie om laagdrempelig ontmoeting mogelijk te maken voor kwetsbare mensen, alsook om een vangnet / landingsplek te bieden om een crisis te voorkomen én om de zgn 'moeilijk-bereikbare doelgroepen' te bereiken. Denk hierbij aan:

- mensen met onbegrepen gedrag
- zorgmijders
- mensen die aan de rafelrand van de samenleving leven (om uiteenlopende redenen) en geen tot weinig eigen vangnet/netwerk hebben
- mensen die vanwege hun ondersteuningsbehoefte een groot appél doen op mantelzorgers
- mensen die dak- of thuisloos zijn

Binnen algemene voorzieningen kunnen kwetsbare groepen terecht **zonder** een indicatie. (In tegenstelling tot maatwerkvoorzieningen, zoals dagbesteding, waarvoor toegang via een indicatie / zorgleefplan is geregeld.)

Naast de algemene maatregelen voor alle inwoners van Nederland wordt er middels richtlijnen goed gekeken naar hoe -passend binnen de RIVM-richtlijnen- geïndiceerde zorg en ondersteuning voor kwetsbare mensen doorgang kan vinden. Voorliggende handreiking beschrijft op welke wijze niet-geïndiceerde vormen van ondersteuning doorgang kunnen vinden.

Doel van deze handreiking is om algemene voorzieningen in goede afstemming met gemeenten open te houden voor besloten en georganiseerde bijeenkomsten voor kwetsbare groepen, waardoor voor hen de toegang tot de voor hen belangrijke en noodzakelijke zorg en ondersteuning mogelijk blijft.

Gevolgen van sluiting van dergelijke voorzieningen zouden o.a. kunnen zijn: verergering psychische klachten, verward gedrag, overlast, escalatie, suïcidaliteit, isolement, verwaarlozing, overbelasting van mantelzorgers, etc.

Stap 1: er is overeenstemming tussen aanbieder (van de algemene voorziening) en de gemeente dat de voorziening de kwetsbare groepen bereikt die bedoeld worden in deze handreiking.

- De aanbieder stelt een lijst op van mensen voor wie toegang tot de voorziening noodzakelijk is. Redenen waarom toegang tot de algemene voorziening noodzakelijk kunnen zijn:
 - (dreigende) overbelasting mantelzorger
 - (dreigende) crisissituatie
 - vinger-aan-de-pols contact voorkomt (dreigend) isolement, verergering psychische klachten, onbegrepen gedrag, escalatie, overlast

- dak- en thuisloosheid
- De aanbieder maakt een plan hoe de locatie / fysieke ruimte passend gemaakt wordt m.b.t. de 1,5 meter regel.
- Binnen de marges van de fysieke ruimtes, de 1,5 meter-regel, de mogelijkheid om tussentijds schoon te maken en de mogelijke uitval van medewerkers vanwege klachten/testen wordt een openings-rooster / verdeling gemaakt over de dagen / dagdelen van de week met een maximum aantal mensen dat gelijktijdig aanwezig kan zijn.
- Binnen het aantal van maximaal toegestane mensen wordt een x-marge vrijgehouden voor 'aanlopers' zodat er de ruimte is om hen -indien nodig naar het oordeel van de medewerkers - ook toe te laten tot de voorziening.
- Naargelang de mogelijkheid van bezoekers om zich te kunnen verhouden tot het 'komen op afspraak', kan de verhouding 'op afspraak' - 'aanlopers' binnen het max aantal toe te laten mensen per voorziening verschillen.
- Voor 'aanlopers' betekent het dat hun reservering aan de voordeur plaatsvindt.

Stap 2: Over de volgende voorwaarden worden tussen aanbieder en gemeente afspraken gemaakt:

- De uitvoering van de RIVM-richtlijn, zowel door medewerkers/vrijwilligers als de wijze waarop bezoekers geïnformeerd worden / gewezen worden op / gefaciliteerd worden om zich aan de RIVM-richtlijn te kunnen houden.
- Facilitering m.b.t. schoonmaak (veelal door&voor; nu inhuren professionele organisatie).
- Facilitering m.b.t. screening / triage. <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/risicogroepen> , <https://www.rivm.nl/documenten/gezondheidscheck-contactberoepen-0>
- (eventueel) Facilitering PBM gekoppeld aan inventarisatie risico-handelingen conform verdeelmodel.
- Handhaving corona-regels.
- Zonder zich als maatwerkvoorziening (aanbieder), en zonder zich als inkoper van een maatwerkvoorziening (gemeente) op te stellen vindt er wel wekelijks een afstemmingsoverleg plaats.
- De gemeente toetst op handhaving corona-beleid en samenwerking binnen de keten en wordt geïnformeerd over de noodzaak tot toegang van de bezoekers/deelnemers.
- De aanbieder kan náást de openstelling van de voorziening voor een beperkt deel van de bezoekers/deelnemers, ook blijven voorzien in niet-fysiek contact met andere bezoekers/deelnemers
- De aanbieder heeft een goed netwerk in de lokale/regionale zorg- en veiligheidsketen
- Eventuele meerkosten door RIVM-richtlijnen en/of extra inzet medewerkers (bijvoorbeeld vanwege niet-inzetbaarheid bij gezondheidsklachten)

Op de volgende pagina's deel 2: Toelichting algemene voorzieningen en hun bereik.

DEEL 2:

Toelichting Algemene Voorzieningen en hun bereik

Achtergrond algemene voorzieningen:

Opdracht Wmo 2015: visie normalisering, de-medicalisering, ambulantisering. Transformatie maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen; afbouw beschermd wonen en opbouw beschermd thuis; versteviging sociale basis o.a. door opbouw algemene voorzieningen.

Vormen:

- Huizen van de Wijk
- Buurtcentra
- Inloophuizen
- Eetpunten
- Steunpunten
- Zelfregiecentra
- Herstelacademies
- Respijtvorzieningen
- Herstelhuizen
- Spreekuren
- Diaconaal inloophuis
- etc.

Kenmerken algemene voorzieningen t.o.v. maatwerkvoorzieningen (zoals dagbesteding):

- toegankelijk zonder indicatie; zorgleefplan; beschikking; etc.
- geen dossiervorming (vaak ook geen contactgegevens)
- doelgroepbenadering is niet leidend, daardoor gemeleerde bezoekers-/deelnemersgroep
- door inloop en aanloop steeds wisselende groepssamenstellingen
- breed bereik:
 - ouderen met licht dementerende klachten,
 - mensen met een (langdurende / ernstige) psychische (waaronder verslaving) kwetsbaarheid,
 - zorgmijders,
 - mensen met lichamelijke beperking,
 - mensen met meervoudige/complexere problematiek en bijbehorend 'kluwen' aan hulpverlening,
 - mensen met onbegrepen gedrag,
 - mensen met verstandelijke beperking,
 - niet-Nederlandse achtergrond; taalproblemen
 - niet-ingezetenen
 - mensen met eenzaamheidsproblemen,
 - dak- en thuislozen,
 - familie, naasten, etc.
- algemene voorzieningen herbergen meestal een combinatie van meerdere functies:
 - vangnet,
 - netwerk,
 - activiteiten,
 - informatie&advies,
 - onafhankelijke cliëntondersteuning,
 - herstelactiviteiten
 - scholing&ontplooiing,
 - vrijwilligerswerk, werkervaring.
 - Soms ook belangenbehartiging.

- meestal op lokaal- of wijkniveau; soms op regioniveau
- door&voor-karakter
- visie variërend van normaliserend, gericht op kwaliteiten tot herstelgericht
- veel inzet van vrijwilligers; vaak ook van (betaalde) ervaringsdeskundigen

Nog twee belangrijk kenmerken:

- het feit dat een algemene voorziening een voorliggende en dus 'lichtere voorziening' is dan een maatwerkvoorziening, betekent **niet** dat algemene voorzieningen alleen mensen met lichtere problematiek en/of ondersteuningsvragen bereiken. Juist vanwege de laagdrempeligheid van algemene voorzieningen worden mensen met relatief ernstige/langdurige problematiek en/of ondersteuningsvragen bereikt.
- Het feit dat een indicatie voor dagbesteding gestopt is ten gunste van 'landing' in een algemene voorziening, verandert an sich niets aan het toestandsbeeld en de ondersteuningsvraag van de burger in kwestie. Ook niet van bijvoorbeeld de naaste in geval van een oudere met licht dementerende klachten.

Omvang / bereik:

Er zijn geen officiële cijfers voorhanden. Naar schatting zijn er een kleine 3.000 algemene voorzieningen -evenzo een schatting- is dat 2 tot 5 % van alle Nederlanders (350.000 - 850.000) met enige regelmaat gebruik maakt van een algemene voorziening.

(Een stad als Rotterdam heeft 48 Huizen van de Wijk, een aantal zelfregie-herstelinitiatieven en meerdere ontmoetingsplekken waar ook dak- en thuislozen terecht kunnen. Venlo heeft 12 Huizen van de Wijk, 1 zelfregie-initiatief en 3 laagdrempelige ontmoetingsplekken waar ook dak- en thuislozen terecht kunnen.)

Van deze groep is voor ongeveer 20 % (70.000 - 170.000) van hen de algemene voorziening in al zijn laagdrempeligheid en beschikbaarheid juist de best passende vorm van zorg om terugval, verergering van klachten, isolement, overbelasting van mantelzorgers, escalatie en/of overlast te voorkomen.